

Πεθάνει ο Ερντογάν»

βαθιά ριζωμένος σε όλο το τουρκικό πολιτικό κατεστημένο, κι αυτό συμπεριλαμβάνει και τα δύο κόμματα εξουσίας». Επισήμανε δε ότι όσο η Τουρκία επιμένει στη λογική της «Γαλάζιας Πατρίδας» εκ των πραγμάτων «θα υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες για την πλήρη εξομάλυνση των σχέσεών μας».

αντιληφθεί την ανάγκη επανακαθορισμού των σχέσεών της με τη Δύση δίνοντας ένα πολύ πιο πρόσφορο πεδίο ώστε να συζητηθεί η μία διαφορά που έχει με την Ελλάδα, η οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Για διπλωμάτες και αναλυτές στην Αθήνα ωστόσο είναι ιδιαίτερα σημαντικό η ελληνική πλευρά να μην επιτρέψει στην Αγκυρα να κυλίσει ξανά στην τοξική ρητορική δίνοντας περιθώριο να ανέβουν οι τόνοι, ανεξαρτήτως αποτελέσματος. Ένας Ερντογάν νικητής θα πρέπει να συνεργαστεί με τη Δύση και να βρει διεξόδους στα

οικονομικά προβλήματα της χώρας, ως εκ τούτου θα πρέπει να δείξει και ένα ίσως διαφορετικό πρόσωπο απέναντι στην Αθήνα. Με το παρόν του ευκαίριος που ανοίγει η «διπλωματία των σεσιμόν» να πρέπει σύμφωνα με αναλυτές να αξιοποιηθεί από την Ελλάδα και να μην αφήσει χώρο ώστε η Αγκυρα να παίξει για μία ακόμα φορά το παιχνίδι των απειλών. Αφού, όπως εκτιμούν αναλυτές, εφόσον υπάρξει ενεργοποίηση των διπλωματικών τραπέζιων, όπως οι διερευνητικές επαφές, ο πολιτικός διάλογος αλλά και τα ΜΟΕ, θα υπάρξει ένας σχετική μεγαλύτερος έλεγχος των εξελίξεων και η Αθήνα θα είναι αυτή που θα έχει ενεργοποιήσει τα επίσημα και δομημένα κανάλια του διαλόγου.

Η επόμενη μέρα

Την ίδια στιγμή αρκετοί σημείωναν ότι αντίστοιχα σε μια νίκη Κιλιτσνιτόρογλου οι σχέσεις δεν θα ήταν ιδανικές, τόσο λόγω της ίδιας της ιδεολογίας του CHP όσο και λόγω των κομμάτων που συνιστούν τον συνασπισμό της αντιπολίτευσης, παρά τα θετικά μηνύματα των τελευταίων ημερών του Κιλιτσνιτόρογλου.

Ιδιαίτερη σημασία για την ελληνική πλευρά άλλωστε έχει και η διατήρηση της σταθερότητας στην Τουρκία, ώστε να μην υπάρξει ανάγκη εξαγωγής κρίσεων. Όσοι παρακολουθούν τις εκλογές σημειώνουν δε ότι ο Ερντογάν κερδίζει τη Βουλή και ως εκ τούτου θα είναι ακόμα πιο δύσκολο, εφόσον υποθέσει κανείς ότι θα μπορούσε να γίνει η αναστροφή για τον Κιλιτσνιτόρογλου, να κυβερνήσει. Η επόμενη μέρα στην Τουρκία σύμφωνα με τους αναλυτές θα διαμορφωθεί από σειρά παραγόντων, που θα καθορίσουν και τη στάση της απέναντι στην Ελλάδα.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΒΕΛΓΙΟ

να αγκιστρωθεί στην εξουσία»

σεων του Ερντογάν σόκαρε πολλούς. Αποκάλεσε τον μεγάλο αντίπαλό του, τον Κεμάλ Κιλιτσνιτόρογλου, «αλκοολικό και μέθυστο», «προμοκράτη», «ΛΟΑΤ», «άπιστο» και άλλα πολλά. Ο υπουργός Εσωτερικών του, Σουλεϊμάν Σοϊλού, διαβεβαίωσε σε απειλιτικό τόνο ότι η Δύση θα μπορούσε να μετριάσει τις εκλογές σε προξικόπημα. Ένας προεδρικός σύμβουλος δήλωσε στην τηλεόραση πως μια αλλαγή κυβέρνησης θα ισοδυναμούσε με «ένα προξικόπημα ενάντια στην ανεξαρτησία της Τουρκίας». Ο υπουργός Τεχνολογίας του, Μουσταφά Φαράν, διακήρυξε, χωρίς φυσικά να προσκομίσει το παρामीρο αποδεικτικό στοιχείο, πως ο Κιλιτσνιτόρογλου είχε συναντήσει στις ΗΠΑ ηγέτες της κοινότητας του ισλαμιστή Φετούλάχ Γκουλέν, υπεύθυνου στα μάτια της κυβέρνησης για το αποτυχημένο πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου του 2016. Μία καταγγελία που επανέλαβε και ο ίδιος ο Ερντογάν την περασμένη Κυριακή, στη διάρκεια της προεκλογικής

του συγκέντρωσης στην Κωνσταντινούπολη, χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις, πέραν του ότι η μυστηριώδης συνάντηση πραγματοποιήθηκε σε ένα πρατήριο καυσιμώ. «Το έθνος μου δεν θα εκχωρήσει την εξουσία σε κάποιον που εξελέγη πρόεδρος με τη βοήθεια του ΡΚΚ», προειδοποίησε την επομένη από την Αγκυρα. Και όλα αυτά, πριν κατηγορήσει, το Σάββατο, τον Κιλιτσνιτόρογλου ότι απεργάζεται την αναστροφή του χέρι χέρι με τον Τζο Μπάιντεν.

Οι προειδοποιήσεις

Μιλώδη ή πραγματική απειλή; «Ο Ερντογάν θα κάνει τα πάντα προκειμένου να αγκιστρωθεί στην εξουσία», προειδοποίησε τις προάλλες μέσω της «Le Monde» ο εξερίστος τουρκός δημοσιογράφος Γιαβούζ Μπαϊντάρ. «Και έχει πολλά εργαλεία στη διάθεσή του, ιδίως αν παρατείνει την κατάσταση έκτακτης ανάγκης, κινητοποιήσει τον επίσημο μηχανισμό ασφαλείας αλλά και ένστολους

υποστηρικτές του, συμπεριλαμβανομένων ομάδων του οργανωμένου εγκλήματος, που εφοπλούνται όλοι, μαζί με τους πιστούς επιχειρηματικούς κύκλους, από το σύστημα της διαφθοράς». Ο φόβος της αντιπολίτευσης ήταν ξεκάρδαρος και στην οδγία που είχε δώσει ο Κιλιτσνιτόρογλου στους οπαδούς του να μη βγουν χθες το βράδυ, σε περίπτωση νίκης, στους δρόμους, και σε αυτή την ερώτηση που έκανε στον Σουλεϊμάν Σοϊλού ο βουλευτής του CHP Μουράτ Μπακάντν την Παρασκευή, μόλις έγινε γνωστό το αίτημα του υπουργείου Εσωτερικών να κινητοποιηθούν θωρακισμένα οχήματα και προσωπικό των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων την ημέρα των εκλογών: «Πάμε σε εκλογές ή σε πόλεμο». Η χθεσινή εκλογική βραδιά, με το πρακτορείο Ανατολικά να λειτουργεί από νωρίς σαν εκπαιδευτικό Τύπου του κυβερνητικού στρατοπέδου, δείχνει πως το θρίλερ των τουρκικών εκλογών μόλις ξεκίνησε.

Οι δύο Τουρκίες

Ασκέτως του τελικού αποτελέσματος των τουρκικών εκλογών, τα ποσοστά που λαμβάνουν οι δύο παρατάξεις, οι ισλαμιστές και οι κεμαλικί, δείχνουν μια κάθεται διακοπή του εκλογικού σώματος. Η οποία αντανακλά μια κοινωνία βαθιά διακαμένη όχι μόνο πολιτικά αλλά και πολιτιστικά. Καλούνται να συμβιώσουν εντός ενός κράτους δύο ομάδες εκατομμυρίων ανθρώπων με εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά, οντολογία, μεταφυσική αντίληψη, αυτοεικόνα, όραμα για το μέλλον, αίσθηση προσροισμού, σχέση με τη θρησκεία, την Δύση και την Ανατολή. Οι δύο Τουρκίες, που μέχρι τώρα συμβίωναν δύσκολα, θα συνυπάρξουν ακόμα πιο δύσκολα μετά τις εκλογές. Ο πετμένος δεν θα δεχθεί την κυριαρχία του νικητή, που εκπροσωπεί ό,τι αποστρέφεται. Ο έλεγχος των θεσμών, της εκπαιδείσης, της δικαιοσύνης, της διαχείρισης των συμβόλων έχει καταστεί ασύμβατος για τις δύο όψεις. Η τουρκική δημοκρατία εμπειρείται πλέον δυναμικά διασπασμού.

ΤΟΥ ΜΕΛΕΤΗΣ Η. ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Μελέτης Η. Μελετοπούλας είναι διδάκτωρ Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Γενεύης

Αβεβαιότητα και αστάθεια

Είναι χωρίς καμία αμφιβολία το τέλος μιας εποχής. Ο άνθρωπος που ήταν ο αναμφισβήτητος κυρίαρχος της τουρκικής πολιτικής τα τελευταία 20 χρόνια παλεύει όχι απλώς να επανεκλεγεί αλλά να διασώσει έναν ολοκληρωτικό τρόπο διακυβέρνησης. Η Τουρκία ζει τους σπασμούς της αλλαγής μέσα από τις δομές της αβέβαιης δημοκρατίας ενώ ο κρατικός μηχανισμός και η κοινωνία παραπαίουν ανάμεσα στο γνώριμο παλιό και το επιχειρούμενο, αργά ή γρήγορα, καινούργιο. Μπορεί να τα καταφέρει τώρα αλλά ακόμη κι αν ο Ερντογάν επιβιώσει, η τελευταία πράξη απλώς παρατείνεται για λίγο χρόνο ακόμη. Τους επόμενους μήνες η Τουρκία θα έχει το βλέμμα στραμμένο στα εσωτερικά της, με τα τραυματικά προβλήματα της οικονομίας και

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΓΑΒΟΥΝΕΛΗ

ιδίως της ανοικτόδομης να ερπονται με ορμή. Η Δύση, με τα χρήματα και τους θεσμούς της, παρακολουθεί - και μαζί και εμείς.

Η Μαρία Γαβουνέλη είναι καθηγήτρια στη Νομική Σχολή του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και Senior Policy Advisor στο EYANEMET

Η επανεκλογή

Οι μεθοδεύσεις του τουρκού προέδρου δείχνουν να αποδίδουν καλά, όπως φαίνεται - είτε μετά τον κηρύξιμο πρώτο γύρο είτε έπειτα από εκείνον της 24ης Μαΐου -, θα συνεχιστεί να κυβερνά. Η μέχρι σήμερα πολιτεία του, πάντως, αφήνει αμφιβολίες για την πολιτική που θα ακολουθήσει ενάντια γειτόνων και συμμάχων. Ας περιοριστούμε στην υπόθεση πως, χωρίς αγωνίες πλέον για το εγγύς μέλλον, θα έχει και εδώ την ευφύα να προχωρήσει σε μια ουσιαστική προσέγγιση με την Ελλάδα. Η ελληνική κοινωνία εύχεται στην τουρκική να απομακρυνθούν τα νέφη της οικονομικής δυσπραγίας και να επικρατήσει η καταλλαγή τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στις σχέσεις με τους γείτονές της. Με τον πολυαχρητισμένο διάλογο Αθηνών - Αγκυρας να αποκτά περιεχόμενο, κατεβυθύνοντας τα πράγματα προς μια σταθερά ειρηνική συνύπαρξη των δύο χωρών μέσω της νομικής διευθέτησης της εκκρεμότητας νομικής διαφοράς τους.

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΛΙΤΗ

Ο Γιώργος Κακλitis είναι προέβης επι τιμή, ειδικός συμβούλος του EYANEMET